

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

In qua quantitate & ex quibus bonis hæ arrhæ concedi possint. §. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

3 Affirmatiuè respondetur.

4 Concedi possunt: ha arrha ante, & post matrimonium.

1. **H**ucusque de arrhis spectato iure communi loquuti sumus, nunc de arrhis spectato iure nostro regio. Arrha igitur in Hispania donationi propter nuptias successerunt, vt habetur leg. 1. tit. 11. part. 4. tamen ab ea donatione, vt initio huius puncti aduertit longe distent. Hæc igitur arrha conceduntur ab sponso sponsæ non in signum, & pignus matrimonij contrahendi, cum etiam à marito post contractum matrimonium dari possint, sed in præmium virginitatis sponsæ ab sponso lædendæ, & in compensationem, seu remunerationem nobilitatis ipsius, & dotis receptæ, vt colligitur ex leg. 50. & seqq. Tauri, & tradit Sanch. lib. 6. de matr. disp. 1. num. 1.

1. Quapropter non solum virgini, sed etiam viduæ concedi possunt, quia non necessario conceduntur in præmium virginalis pudicitia, sed in præmium pudicitia vidualis, & remunerationem dotis receptæ concedi poterunt, vt probat lex 1. tit. 2. lib. 3. fori, & docent Gregor. Lopez leg. 87. verba segun fuero tit. 18. part. 5. & leg. 1. verbo en España ad finem, tit. 11. part. 4. Anton. Gomez, leg. 52. Tauri num. 13. Gutierr. de matr. cap. 19. num. 9.

2. Ex quibus illa grauis quæstio deducitur. An sponsa, quam virginem esse sponsum credebat, cum tamen non sit, retinere arrhas sibi traditas possit? Et licet aliqui Doctores, vt Castillo leg. 56. Tauri num. 20. Cordab. in sum. q. 135. Ludouic. Lopez 1. part. instructor. cap. 76. §. prater ea. Vega, lib. 1. sum. casu 387. Man. 1. t. sum. cap. 208. num. 12. negare videantur, eo quod ipsi in præmium virginitatis fuerint concessæ argum. leg. res uxoris, Cod. de donat. inter vir. & vxor. Sublata autem virginitate cessat causa finalis concessionis, argum. leg. 2. §. fin. de Donationib. At communis sententia contrarium firmat, vt multis comprobatur Sanch. leg. 6. de matr. disp. 27. à n. 4. Gutierr. de matr. cap. 19. num. 8. ea præcipue ratione, quia arrha non tam in præmium virginitatis, quam in remunerationem nobilitatis sponsæ, & dotis receptæ conceduntur, siquidem succedunt antiquæ donationi propter nuptias, quæ ob prædictas causas concedebatur. Quando autem causa finalis adæquatè non cessat, nullatenus cessat dispositio, vt probauit tract. de legib. disp. 5. pun. 1. Neque ex eo quod tradens arrhas non foret illas traditurus, si sciret sponfam virginem non esse, inferendum est traditionem nullam esse, quia est error ad summum circa causam minus principalem, vel vt melius dicam circa impulsivam, & extrinsecam, ex quo non vitiatur actus, sicuti non vitiatur elemosyna data pauperi, cui non daret, si sciret virum religiosum non esse, quia pauperis probitas non est causa finalis elemosynæ, sed impulsiva. Quoad ad verum est, vt etiam in infermento donationis sola apposita fuerit causa virginitatis ad arrhas concedendas, id exitum admodum est ex stylo imperio Tabellionum fieri, & non ex voluntate contrahentium, ac proinde donationem non immutare, vt docet Gregor. Lopez. leg. 87. tit. 18. par. 3. verbo, segun fuero. Valafcus cons. 1. num. 4. & conducut tradita per Tiracquel. leg. si nunquam in presat. num. 126. Cod. de renouand. donat. Anton. Gomez. 2. var. cap. 4. numero 22. Gutierr. Authent. Sacramenta puberum, num. 101. Cobarub rub. de testam. 2. p. num. 14.

3. Hæc arrha concedi possunt ante, & post initum matrimonium ex leg. 87. tit. 18. part. 3. ibi arras, et donationes facem los maridos a sus mujeres, & leg. 2. tit. 11. part. 4. dicitur, las dotes, e las donaciones que hace el marido a la mujer & c. leg. 5. Tauri ibi el marido dar mas arras a su mujer. Et leg. 52. ibi, no auiedo arras en el tal casamiento, e matrimonio. At iuxta communem vsum non nisi post consummatum matrimonium maritus, & vxor appellantur, nec matrimonium dicitur, nisi quod per verba de presenti contrahitur, ergo, & c. Deinde donatio arrharum est multum distat ab antiqua donatione propter nuptias, in illius tamen locum successit, vt deciditur in leg. 1. tit. 11. part. 4. At iure communi donatio propter nuptias constante matrimonio fieri poterat, leg. inter eos ff. de donat. inter vir. & vxor. & leg. si constante, & leg. cum à matre, Cod. de donationib. ante nupt. Ergo donatio arrharum constante matrimonio fieri poterit. Tertio donatio, quæ prohibetur inter coniuges est liberalis, & gratuita, vt colligitur ex leg. 3. §. sciendum ff. de donat. inter vir. & vxor. & ex cap. fin. eodem tit. At hæc arrharum donatio non sic se habet, cum non ex mera liberalitate procedat, sed in remunerationem pudicitia, nobilitatis, & dotis sponsæ. Ergo licita est: si quidem inter coniuges licita est remuneratoria donatio, vt multis comprobatur Sanch. lib. 6. de matr. disp. 6. à n. 2. Atque ita tradunt aliis relatis Ant. Gomez leg. 52. Tauri. n. 12. Cobarub. 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 7. n. 12. Matien. lib. 1. 5. recopil. tit. 2. leg. 2. gloss. 2. num. 2. Gutierr. lib. 3. pract. quæst. 43. num. 5. & de matr. cap. 19. num. 13. Sanch. lib. 6. de matr. disp. 29. n. 2. tamen Gregor. Lopez dicta leg. 1. verbo, en España tit. 11. part. 4. & Molina. Iulian. 2. de iust. disp. 431. §. dicitur, contrarium sententia videantur.

§. IV.

In qua quantitate, & ex quibus bonis hæc arrha concedi possint?

1. Prædicta arrha excedere non possunt spectato iure nostro regio decimam bonorum partem donantis.
2. Quæ bona qualiter computanda sint ad huiusmodi excessum.
3. Plures censent ad decimam computationem bona quæ concedent bonæ fide possidet esse computanda.
4. Verius est sola ea quæ propria sunt computanda esse.
5. Satisfit oppositè.
6. Quæ in possessore maioratus bona computanda sint.
7. An arrha promissa à marito habente filios prioris matrimonij extrahenda sint ex cumulo hereditatis, vel solum de quinta bonorum parte? Afferitur ex sola quinta bonorum parte.

1. **P**ondè prædicta arrharum donatio excedere non potest spectato iure regio Hispania decimam bonorum partem donantis, ne hac via coniuges se mutuo spoliem, vt habetur leg. 1. tit. 2. lib. 3. fori & leg. 50. Tauri, quæ hodie est lex 2. tit. 2. lib. 5. compilat. vbi expressè cauetur huic legi renouari non posse. Quod intelligendum est, quod donans promittens arrhas est is qui sponsalia, vel matrimonium contrahit, secus si alius tertius nomine proprio promitteret, vel donaret non quidem ex bonis sponsi, hoc enim esset, ac si ipse sponsum promitteret, sed ex bonis propriis. Quia lex tit. 2. de lus arras lib. 3. fori, quæque approbatur leg. 50. Tauri solum computationem contrahentis restituit, ne decimam excederet: tibi: todo home que casare no puede dar mas arras a su mujer del diezmo. Ergo respectu aliorum, qui arrhas donare, vel promittere possunt ius commune intactum manet. At iure communi nulla est facta restrictio in arrharum concessione. Ergo alij ab sponso concedentes arrhas nomine proprio, & ex propriis bonis poterunt in qualibet quantitate concedere, vt comprobatur Sanch. lib. 6. disp. 29. num. 18. Gutierr. de matr. cap. 19. num. 25.

2. Vt autem constet, an arrharum constitutio excedat, vel non excedat decimam bonorum partem ipsius constitutis, ea tantum bona computanda sunt, quæ donans habet tempore donationis, seu promissionis arrharum, non quæ postmodum habiturus est nisi aliud fuerit expressum, vt rectè aliis relatis docent Gutierr. lib. 3. pract. quæst. 42. num. 2. & de matr. cap. 19. num. 18. Sanch. lib. 6. disp. 29. num. 6. Non enim nostra reputanda sunt nisi ea quæ actu possidemus, maxime in obligationibus inducendis leg. si postularis 76. §. 1. ff. de verb. obligat. & leg. si mandauero. §. si cuius ff. mandati & leg. si ita legatum, Cod. de res pignori. Neque his obstat lex fin. Cod. de res pignori & leg. 5. tit. 13. part. 5. vbi sub hypotheca bonorum non solum præsentia, sed etiam futura intelliguntur. Nam vt rectè Sanch. dicta disp. 29. num. 7. inquit id est speciale in hypotheca: eo quod ex comprehensione bonorum futurorum non extendatur obligatio, sed obligationis securitas. Secus verò est dicendum vbi ex comprehensione futurorum bonorum obligatio esset extendenda, vti præsentis coniugit. Quocirca si tempore promissionis arrharum nulla bona habeas, tamen ea que actu possides intelliguntur concedi, nulla est promissio, nec donatio, vt rectè tradunt Sanch. & Gutierr. supra à aduersus Baeza, & Azebedo, quia non ex futuro euentu, sed ex præsentis promissio regulanda est; si quidem promittis arrhas ex tuis bonis, bona autem futura non sunt, sed erunt. Verum si expressè de bonis non solum præsentibus, sed futuris arrhas promitteres, sicuti facere potes ex leg. 2. tit. 2. de lus arras lib. 3. fori, donatio data est facultas eligendi tempus, in quo bonorum computatio fiat, ne decimam partem illorum excedat, vt rectè Anton. Gomez leg. 50. Tauri num. 13. Gutierr. lib. 3. pract. quæst. 42. num. 2. & de matr. cap. 19. num. 17. Sanch. disp. 29. num. 5. Bona autem tradentis, vel promittentis arrhas sunt quæ remanent deducto ære alieno: quia ea que aliis debentur, nostra censeri non debent. Leg. sub signatum ff. de verb. significat. & multis comprobatur Gutierr. quæst. 42. ferè per totam. Sanch. disp. 29. num. 11. & 12. Inter hæc autem bona computari debent officia tabellionatus, rectoris vrbium, & quælibet alia vendibilia, quia cum vendi possint, & pretio æstimari vt pars bonorum habenda sunt. Item comparari debent omnia illa bona, quæ tibi debentur, & ad quæ recuperanda habes actionem, quia moraliter tua sunt. leg. bonorum ff. de verb. significat. & tradit Sanch. num. 13. & Gutierr. à n. 17.

3. Sed an ad decimam computationem sufficiat bona fide tempore promissionis bona tanquam propria possidere, tamen postea effluant, vel alias constet propria non esse? Grauis est controuersia, in qua Roderic. Suar. leg. 1. tit. 2. lib. 3. fori. ver. nota tamen. Anton. Gomez leg. 51. Tauri, num. 13. Baeza de nep. meliorandis filiabus ratione dotis. cap. 31. num. 1.

numero 12. Marien. leg. 2. tit. 2. lib. 5. compila. gloss. 2. num. 4. Azbedo dicta leg. n. 2. Molin. Iesuita, tom. 2. tract. 2. disp. 4. §. illud est observandum affirmari id sufficientem esse. Ductur primo ex leg. bonorum appellatio 4. ff. de verbor. significat. ubi expressè deciditur bona nostra esse quæ bona fide possidemus, tamen si aliena sint, ubi in bonis autem nostris computari ferendum est non solum quæ domini nostri sunt, sed et si bona fide à nobis possideantur. Secundo ex leg. 1. §. sed cum aliquis, Cod. de testam. ubi validum reputatur testamentum, in quo testis seruus aditus; eo quod ut liber fuerit reputatus, quia error communis vicium supplet, & veritati æquivaler. argum. leg. Barbarius Philipp. ff. de officio pratoris, cap. ad probandum de re iudicata, cap. fin. Qui filij sint legitimi. Tertio ex cap. consultationibus, in 1. part. de iur. patronatus, ubi institutus ab eo qui ius patronatus bona fide possidebat non remouetur, tamen si postea à possessione, iureque patronatus remouetur; quia non spectatur quid factus euentus pariet, sed quid præsens status postulet: at præsens status promittentis arthas postulare videtur, vt omnia bona quæ bona fide tanquam propria possidet, in computationem veniant. Ergo ex euictione postmodum subsecuta hæc comparatio immutanda non est.

4. Nichilominus est prædicta sententia sic satis probabilis contrariam veritorem reputo, scilicet bona, quæ verè aliena sunt, & alteri debita, tamen vt propria possideas, non veniunt in computationem, sic tenet Ayora de partitionib. 1. p. cap. 7. à n. 2. Gutier. lib. 3. pract. quest. 1. 2. à n. 12. Et de matr. cap. 19. num. 27. Sanch. lib. 6. disp. 30. num. 2. Idemque asserunt intelligendum esse de sponfalicia largitate, quæ octauam partem dotis sponfæ excedere non potest, & consequenter regulariter est iuxta quantitatem dotis non euicta. Probatur conclusio primò ex dicta leg. 2. tit. 2. lib. 3. for. approbata à l. 2. tit. 3. lib. 5. compila. noua. ibi enim dicitur: que el marito no pueda dar mas en arthas a su mujer de la decima parte de sus bienes. Expendendum enim est verbum illud *de sus bienes*, quod in propria significatione suscipi debet, argum. leg. 3. §. hæc verba ff. de negat. gestis: at quod alteri debes non est verum. sed alienum, tamen si ob ignorantiam propriam esse credas. Ergo illud pro bonis tuis propriis computandum non est maxime in computatione, quæ tibi præiudicat. Secundo lex restringens, ne promissio, vel dario artharum decimam bonorum donantis excedat lata est tum in fauorem ipsius promittentis, ne ob prædictam donationem pauper remaneat, tum in eius consanguineorum fauorem, ne hereditate obuentura priuentur, ob quam causam eis conceditur adio repetendi excessum leg. 1. tit. 2. lib. 3. for. Sed prædicti fauores cessant computatis bonis alienis, ac si propria essent. ponamus namque omnia bona præter illas arthas à te subtracta quia aliena erant, manifestum est te pauperem remanentem, & consanguineos omni hereditate priuari. Ergo bona quæ verè aliena sunt non debent computari. Tertio appellatione naturali bona alicuius sunt, quæ superflua deducto are alieno leg. mulier bona ff. de iure dotum leg. sub signatione §. bona ff. de verbor. obligat. At in contrariis bona sumuntur appellatione naturali, vt tradit Rebuff dicta leg. bonorum appellatio. Ergo in hoc contractu artharum bona sumenda sunt deducto are alieno. Quarto conuenit ex leg. 1. §. si hæres perceptio fundo ff. ad Tr. obellian. ubi iustus restituere hereditatem retento fundo qui fuit pignoris vel hypothecæ datus, ob quam causam postmodum euincitur, retinere ea hereditate estimationem fundi potest, quia ea estimatio detrahenda est ex hereditate. Sic igitur in computatione bonorum pro arthas constituendis deducenda sunt quæ postmodum fuerint euicta.

5. Neque obstant contraria. Ad primum ex leg. bonorum respondeo non dixisse legem bona nostra esse, quæ bona fide possidemus, sed in bonis nostris computari, quod minus est, ad quem effectum sufficit bona fides. Adde in fauorabilibus, & ad ciuiles effectus scilicet ad actionem, & exceptionem, ad præscriptiorem, ad possidendum reipublicæ officium, quod statuto, & lege cauetur, ne vllus possidere possit qui mille in bonis non habeat, bona propria censeri; secus in præiudicantibus quales sunt promissiones, & obligationes. Ad secundum dico, ob fauorem publicum, qui adest in testamentorum firmitate sustinetur testis aliàs inhabilis, habilis reputatus. At computare bona aliena pro arthas statuendis bono communi non expedit, sed potius contrarium. Ad tertium ex cap. consultationibus admitto institutum à possidente patronatum remouendum non esse, quia præsentatio, est fructus patronatus, qui bonæ fidei possessori debetur: at constitutio artharum non est fructus bonorum, sed illorum alienario. Non igitur ex patronatus præsentatione desumi potest argumentum bona quæ propria creduntur, & re vera aliena sunt, vt bona propria computari debere.

6. In possessione autem vinculi, seu maioratus omnes Doctores conueniunt non esse spectandum maioratus valorem, vt liquidari possit decima, quam attingere donatio artharum potest, sed spectandos esse fructus, seu annuos redditus,

quia iis donans gaudere debet, & de his disponere potest, non verò de maioratus valore, argum. leg. hereditatum ff. Ad leg. Falcidianam. Et tradit Molin. Iesuita, tract. 2. disp. 4. 2. verificare hoc Sanch. lib. 6. disp. 3. n. 1. Gutier. lib. 2. pract. quest. 17. num. 2. Et de matr. cap. 19. num. 28. Sed qualiter ij annui redditus, & fructus computandi sunt, non est constans inter Doctores, cum incertum sit quot annis possessor maioratus victurus sit: ideoque aliqui dicant arbitrio prudentis; computandos esse iuxta numerum annorum qui creditur victurus. Qua computatione facta vt poret legitima retractari non debet ex futuro postmodum euentu iuxta leg. sancimus, Cod. de administrat. tutor. leg. nec en. m. ff. de iur. iur. actiueque primato. Alij sentientes hanc computationem esse nimis fallacem affirmant tempus mortis spectandum esse, & tunc examinandum; an donatio artharum excesserit decimam partem omnium fructuum, & reddituum, quos donans in vita perceperit, & si excedere reperitum sit, detrahatur is excessus, & ad æqualitatem decime partis fructuum restituatur donatio, quæ videtur sub hac conditione à principio facta, nisi inter partes aliud conuentum fuerit, vt rectè conueniri potest ob incertitudinem: sic tradit Glossa in dicta leg. hereditatum, verbo, virginia. Batt. ibidem, vers. quare sic, Cobarrub. lib. 3. variar. cap. 9. num. 9. Gutier. lib. 2. pract. q. 17. num. 8. Et de matr. cap. 19. num. 29. Sed rector, & facilior computatio est, quam assignat Molina Iuxta lib. 1. de primogen. cap. 19. num. 41. Azbedo, lib. 5. recopilat. 2. num. 18. Gutier. dicta quest. 17. à n. 8. Et de matr. cap. 19. num. 31. Sanch. lib. 6. de matr. disp. 3. n. 3. Et 4. vt fructus, & redditus maioratus estimationem census vitalitij, quippe comparatione possessoris maioratus cuius redditus sunt quasi redditus census vitalitij. Vnde cum census vitalitij ad rationem vnus pro decem iuxta nouam Philippi II. pragmaticam constitutus sit, & perpetuus ad rationem vnus pro viginti, efficitur sanè, si maioratus annui redditus mille auti perpetui sint; ad vitam duo millia esse deberent, artharumque valor duo millia excedere non potest.

7. Verum arthæ promissæ à marito habente filios priores matrimonij, vel illis cessantibus ascendentes legitimos, an extrahendæ sint, sicut & alia debita de corpore hereditatis, vel solum de ea parte, de qua liberè disponere potest, scilicet de quinta bonorum parte, si descendentes legitimos habeas, vel tertia, si illis careas, & habeas ascendentes? Non est leuis controuersia, in qua Azbedo leg. 2. tit. 2. num. 30. lib. 5. recopil. & Ayora de partitionib. 2. part. cap. 44. affirmant ex corpore hereditatis extrahendas esse, eo quod constitutio artharum non est gratuita, & liberalis donatio, sed remuneratoria dotis sponfæ, illiisque nobilitatis, at donatio remuneratoria vt poret ex honestate debita ex corpore hereditatis extrahenda est. Ergo ex eodem cumulo extrahi debet artharum donatio. Sed rectius contrarium censet Spino specul. testam. Gloss. 18. num. 94. Et 95. Azbedo sibi contrarius leg. 12. num. 4. tit. 6. lib. 5. recopilat. Angulo de meliorationib. leg. 12. gloss. 1. num. 2. 2. Sanch. lib. 6. disp. 38. num. 15. Gutier. lib. 3. pract. quest. 43. num. 2. Et leg. Et de matr. cap. 19. num. 39. eo quod nullo iure constituitur sponfus arthas sponfæ assignare, sed earum assignatio tamen aliquo modo remuneratoria sit, est tamen voluntaria, sed ob donationem voluntariam æquum non erat legitimam filiorum, aut ascendentium, quæ ex rigore iustitiæ debita est minuere. Ergo &c. Secus est dicendum, si tempore quo arthas promissæ ascendentibus, vel descendentibus caeres, eo casu ex toto cumulo hereditatis sunt extrahendæ, neque natiuitate filiorum artharum donatio reuocatur, aut aliquo modo restringitur vt poret quæ non est omnino liberalis, sed remuneratoria, & per quam est ius sponfæ questum, vt latè Sanch. & Gutier. supra confirmant.

§. V.

An valida sit artharum donatio vltra decimam præcipuè accedente iuramento?

- 1 Valida est artharum promissio quoad eam partem, quæ decimam attingit. Secus quoad excessum.
- 2 Examinatur, an promissio artharum vltra decimam voluat in foro conscientia, ita vt accipiens non habeat obligationem restituendi.
- 3 Resoluitur in utroque foro inualidas esse promissiones, & donationes artharum vltra decimam.
- 4 Satisfit rationi opposita.
- 5 Plures censent ad hoc iuramento validam esse promissionem, vel donationem artharum excedentem decimam.
- 6 Contrariam opinionem docuerunt plures.
- 7 Alij censent firmari iuramento sponfaliciam largitionem.
- 8 Resoluitur neque promissionem artharum, neque sponfaliciam largitionem vltra octauam firmari iuramento.
- 9 Soluuntur opposita fundamenta.

1. Si arthas vltra decimam bonorum, de quibus disponere potes, promiseris, vel donaueris, promissio, seu donatio